

פרטיכל מט' ג/53
טייגבת ועדת הכטטים, ביוט ד',
ה' באדר ב' תשי"ד - 10.3.1954

גורכחנ: היו"ר י. גורי
 ע. אסף
 ח. מריאב
 י. בדר
 ט. בז'רנו
 א.ט. גניחובסקי
 ט. דיין

א. הרצפלד
 ח. לסדן
 א. סטופ
 י. פורדר
 א. ציזלינו
 ח. רובין

טונטנים: פ. ספיר - מנהל כללי, משרד האוצר
 מר שטור - משרד האוצר
 מר ארנון - "
 מר לינד - "
 מר מריגלי - "
 מר לרון - "
 ט. בזק - מזכיר
 ט. ספיבק

סדר הינום: התקציב לטנת 1954/55 - אומדן ההכנסה,
(סעיף 40: רשות הפיתוח - מכירת בתים).

היו"ר י. גורי: נאמר לנו כי האומדן בסעיף 40 הוא
6 מיליון ל"י, ומזה 5,3 מיליון
מרות הפיתוח ו-0,7 מיליון ל"י ממכירת בתים וכו'.

י. בדר: כשיש רכוש עירוני עצום, אולי
50 אלף חדרים, וגם חנויות ובתי-
עסק, והוא לא ניבנה באופן סטנדרטי אלא כל בית
כמה - אין בזכוז יותר גדול מאשר לנקוט באדמיניסטר-
ציה אחידה. עובדה שדירות עברו מיד ליד ללא פיקוח
והטפעה של האפוטרופוס, והועדות שיטשו רק בתור שלט
לעסקים; זו הוכחה שאין שליטה לאפוטרופוס על בתים
אלה. אני גם חושב שאין אפשרות פיסיית לכך ואין יכולת
מעשית לפקח על המנגנון הגדול שכביכול מנהל בתים
אלה. על כן צריך למכרם לדיירים ולאחרים.

אשר למחיר, אני חושב שאפשר
להשיגו בתנאי שלא יחטבו אותו תיאורטית אלא לפי ערך
בנין שנמסר לידי דיירים. אם יהיה יחס דינאמי
והסבירות ייעשו באופן שאפשר להשיג קונים; אם גם
ינותן אסראי מסויים על-ידי המוכר לקונה, יש סיכוי
שתמכרו בתים אלה ותשיגו אמצעים הדרושים לתקציבי
המדינה.

ח. מריאב: זו שאלה של מדיניות. יש מדיניות
שאומרת כי ממטלה יכולה להחזיק
ברכוש. יש גישה האומרת שלא בריא לא למסך וגם לא
למטלה שהיא תתעסק על-ידי פקידים בהנהלת רכוש.
אני יודע שיש זמנים ויש דברים ויש מצבים שרם הון
פרטי לא ייכנס אליהם, עד שמגיעים למטעדיה שהוא טוב
לכך; עד אז, המדינה עושה זאת. אני טוען שלא טוב
ולא מקונומי למדינה להחזיק רכוש כזה באמצעות פקידים,
אמנם אפשר פה וסם להראות כי פרדס זה וזה שוקם

לא רע, כי בית זה וזה הוא בסדר וכי ישנם דיירים הטלטים שכר-דירה. הרבה יותר רציני, למכור רכוש כזה כדי שבעליו יטפלו בו ולא על-ידי פקידים.

יש גם צורך בכסף למדינה. כמו כן: אפשר להשיג כסף גם על-ידי הטלת מטות בוטמים, אבל כשאין הכרח בדבר וכשיש רכוש, וזה גם טוב לרכוש - צריך לפתח מדיניות של מכירה. צריכה להיות גישה של רצון למכור. עד עכשיו לא היה רצון כזה. בזמן האחרון שנינו גישה זו והתחלנו למסור עיבוד לאחרים. היתה נטייה למכור רק בדולרים. בהצעתנו לא ציינתי הכנסה של 6 מיליון ל"י דוקא מבתיים, אלא: פרדסים, רכוש אחר, בתים. אני מתאר לי שהיום יש קוניומטורה למכירת פרדסים. מדוע לא במכור?

אם נסר 0,7 מיליון ל"י יבואו ממכירת בתים, הרי טלכתחילה טעמזדים טכום פעוט למכירה. אם גישתי היא נכונה, אני מעוניין שבתקציב תצויין הכנסה של 5-6 מיליון ל"י ממכירת פרדסים, בתים ורכוש. אינני מסתפק במכור של 6 מיליון ל"י שצויין בטעיף זה.

ש. דיין: המגמה צריכה להיות, למסור את נכסי המדינה ולא להחזיק אותם בידי המדינה. המדינה אינה צריכה להחזיק בהם על-ידי פקידות אלא למסור אותם למתיישבים ולמנצחים חסרי דירה - לא לשם ניצול אלא לשימושם של הנזשים. אינני רואה את המגמה הזו כפעולות משרד האפוטרופוס והאחרים.

אינני בעד מכירה לפרטים משום שזה נמסר להם כדי לנצל פועליהם. צריך למסור זאת למתיישבים בגבולות של עבודה עצמית. כך ששנר אשר כי איננו בטוח להסתמך על יחזיק זאת בסדר, מה נעשה המשרד הזה בר-סמכה לעיבוד? מה זה עניינכם בכלל? מסרו, למשל, שטח של זיתים עקרים שאין עוקרים אותם אבל מחטבים אותם בתוך שטח של 25 דונם שאין כל הפירות לנצלו בטלואו, כשזה ניתן בצורה זו לעולה החדש, וללא הון חוזר - מה היתה דורש מטבו? תן לו אותן האפשרויות שיש לפקידות שלך, והוא יעשה זאת בהצלחה.

אומרים שהעו לים החדשים אינם טובחים, אבל למה הם כן טובחים? הם התגברו על מכשולים בעזרת הדריכים וכך יצליחו בפרדסים, כמו ביתר השטחים. המגמה צריכה להיות, למסור זאת למתיישבים ואין צורך בפקידות הזו שתישארו לעולם. צריך לתת לעולה החדש דירה ולגדום עבודה פרודוקטיבית, והעניין הזה צריך להתחסל. כמו כן שזה יקח זמן, אבל צריכה להיות מגמה כזו ואני אינני רואה אותה.

ביחס למכירה, אם הקרקע היא של הקרן-הקיימת והפרדס במכר, בניח, לפרדסן - הוא עצמו אינו עובד. הוא עלול לחלק את היטח הזה למכירת טגרטים. אין יכולה הקרן-הקיימת למסור זאת ללא תנאים מסויימים? אדמת הקרן הקיימת ניתנת רק לעבודה, ואינה במכרת. הקונה הפרטי עלול למכור אותה מדי פעם ולעשות בה ספיקולציות. על כן אני מתנגד למכירה לפרטים.

א. צינלינג: ביטודו של דבר אני מסכים עם דברי חבר הכנסת דיין. אני אומר: קרקע-לא למכור לגמרי, גם לא במסגרת החוק המסור. רכשה של קרקע היא שעבוד שמוכרח לתת מותרותיו בעתיד. כשרוב הקרקע בארץ בידי העם וכשבתוך הערים 50% של הקרקע בידי העם - על-ידי כך שלא נשנה זאת, מנחנו שומרים על דבר רציני. על כן: לא למכור אדמה. אינני אומר זאת ביחס למשוכן בעצמו. מסתכן רוצה בדירה, המדינה יכולה לתת לו לבעלותו ולאחריותו

המלגה ולקבל את הכסף.

ביום המטע, אני הקרקע יכולה להימכר לקרן הקיימת, המטע יכול להימכר רק למחלקת ההתיישבות. אינני בעד זה, שהאפוטרופוס יחזיק במטעים בענפי מטע. פרדסן שקונה פרדס, איננו אמראי לעובד. חוסר העבודה בענף זה הוא עונתי והמדינה אריכה לדוג. על כן אני אוטר: מטעים, למחלקת ההתיישבות, ועד שמבצעים את ההתיישבות - או היא תנהל או האפוטרופוס ינהל.

אותרים: למכור. אנחנו אריכים לקלוט עשרות אלפי משפחות חדלות בחקלאות. להן לא יצטרכו לתת קרקע למטעים? והילו כמון מציעים קודם למכור את הפרדס ואחר-כך ניטע פרדסים חדשים. על כן אני אוטר: לא למכור פרדסים. הדבר היחיד שיכול לעמוד למכירה - ובגזרה מוגבלת: דירה לאדם לשיכון, מבלי שהקרקע תעבור לרשותו.

פ. לונ: חבר הכנסת אריאב מודה, שיש שחיי פעולה שרק ההון הלאומי ילך אליהם ואחר כך, כשיגיעו למצב רנטאבילי, אז צריך לבנות ההון הפרטי, כי אין בכוחו של ההון הלאומי לנהל באופן רנטאבילי את הענין - כפי שהוא אוטר. אם כן, לעשות מעשה בראשית יש בכוחו של ההון הלאומי, אבל לנהל זאת אין בכוחו. מפעלי ההסתדרות הוכיחו שההון האיבורי יכול לנהל באופן לא פחות יעיל, אם לא באופן יותר יעיל מאשר ההון הפרטי.

אני מסכים בתים למכור רק למשתכנים ולא להשכרה, ולמכור בתנאים הנוחים ביותר. גם חנויות, לבעלים ולא להשכרה. פרדסים - למתיישבים, ומטעי מטעים: ראשית, אנחנו עומדים בפני צורך של הקמת ישובים ופיזור המוכלוסיה, כצורך בטחוני; שנית, ההסתוריה של הפרדסנות הוכיחה לנו שהפרדסים של ההתיישבות העובדת קיימים בכל התנאים. אותם לא עקרו ואותם לא ייבשו, כי זה חלק של המטע ובעל המטע מקיים אותם בכל התנאים.

ח. רובין: אני מצטרף לדעת החברים שהדגישו את הרזרבציות יליהם לגבי מכירת הקרקעים שבידי המדינה. אני רוצה להוסיף: כל מכירה שבאה לא למשתכנים עצמיתם ולא מתוך שמירה על בעלות על הקרקע בידי המדינה, ושאינה הולכת לגוף התיישבותי - היא אריכה להביא מצד אחד לידי לינוי מצב הקרקע, הנוח באופן יחסי מבחינת יחסי הבעלות, ומצד שני לסכנה של ספיקולציות ומכירות בסיטונות.

אינני פרדסן ואינני מבין בפרדסנות אבל צריך לנסוע מתל-אביב עד פתח-תקוה או עד רחובות כדי לראות פרדסים מרכוש יהודי לצדי הכביש, שהלכו לאיבוד בתקופת השנים האחרונות, כדי לקבל תמונה על גורל הפרדסנות בארץ. מי אינו יודע שחלק של הפרדסנות הכרמית, בשלבים הראשונים של המלחמה, היה מעוניין שלא יהיה שיקום של פרדסים ערביים, ודאגו לכך לקלקל את המיתקנים של בארות וכדומה?

אני חושב שמטע הפרדסנות הוכיח במידה רבה באיזו מידה, כשהמטע נמצא בידי ההתיישבות העובדת הוא נוצח את עצמו ויכול לתת קיום לעובדים בו, בו בזמן שבמטע הפרטי שאלת שכר עבודה ותנאי עבודה כל הזמן העטיקו אותנו. פרדסים - לגופיהם מאיזה סוג שהוא - כן למכור; לפרטים - לא.

אני חושב שצריך להגיע לפעולה סזורזת כדי לחסל את המושג של "נפקדים" שנמצאים בארץ כחוק. כמאדם נמצא בארץ כחוק, מה הטעם ומה הנדק שהוא

יחשב הלאה כנפקד? אין כל יסוד לזה. אני מדבר גם על
הנזק שנובע טכך למדינה. החקלאי הערבי יכול להיות גורם
חיובי בתוך הטקס, כי הוא עובד עצמאי. החקלאי הערבי
שומע במרץ בחוק צריך לקבל אפשרות מלאה לעבוד את אדמותיו.
אני שומע שיש מגמות ברשות המיתוח, לוטל את הפרטה, ואני
מניין זאת ברצון. אני חושב שהקצב צריך להיות מזורז
מנימוק אחד מנועי ומנימוק שני כלכלי, ושוב תעשה המדינה
אם יגב דיון זה תעסוק גם בענייה זו.

אני חושב שיש בעייה של פיזור מיותר
של הליכוני העירוניים בחוץ. שטח כחולון, אסקיף כ-60
אלף דונם, למשל, מה המדיניות של חברות השיכון הציבוריות
שם? הן לא דאגו לליכוניים אפואטיים דוקא, אלא לפיזור
מטוילי, כדי לפתח עד כמה שאפשר את השטחים. כטובן שזה
יקר מאד את הליכוניים העירוניים. אינני בעד צפיפות,
אלא בעד זה שלא יהיו מרחקים עמומים בין שכונה לשכונה,
גם המדיניות של חברות השיכון עלנו מיטה בזאת. אני
חושב שאריך להגיע למדיניות קרקעית מחייבת, ואם יש
פרטים שטגרטיהם קרובים למרכז העיר ואינם יכולים או
אינם רוצים לבנות, אני חושב שאריך להגיע להם תמורה
הגונה של חילופי קרקעות, כדי לקרב את הבנייה החדשה
למרכז העיר ולא להתחיל בפרוור ואחר-כך לגשור גשר או
לא לגשור גשר בין הפרוור ובין המרכז. צריך לנהל את
הדבר באופן תכניתי.

אחת הבעיות של מיוזג עדות היא
לא רק שאלה של פעולה תרבותית; זו בעיקר שאלה סוציאלית.
יש להימנע מהקמת שכונות טגורות של עולים חדשים מארצות
סוגא אחרות, אלא לקבל אותם לישובים אחרים. היות ויש
לנו ניום רזרבה קרקעית גדולה למדי בידיים ציבוריות, צריך
לנצל את הדבר הזה מבלי להגיע להפקעות אלא על-ידי
חילופי קרקעות ומפטרות של בנייה יותר תכניתית של
ערים ומושבות בחוץ.

י. פרנר:
אני מסכים עם חבר הכנסת רובין
בענין הנפקדים, אבל קבענו שיתקיים
דיון נפרד במלאה זו. גם אני בדעה שאריך לתקן הרבה בשטח
זה, ואני רוצה שיתקיים הדיון הזה.

אני מוכן להצטרף לגישה, שאריך לרכז
את הבניין. גם לחברת השיכון יותר זול ויותר יעיל לבנות
באופן מרוכז. באות בחשבון אדמות הקרן-הקיימת, והן אינן
מרוכזות. מפילו אם החברות מוכנות לקנות קרקע פרטית אי-
אפשר לרכז את הבנייה, כי אנשים פרטיים לא תמיד מוכנים
למכור. זה תלוי על כל פנים בחברות אלא זה ענין של
פוליטיקה ואולי בחוץ להגיע להפקעה.

יכולתי להצביע בעד ריכוז כל הקרקע
בידי הקרן הקיימת, אבל למדתי דבר שני: שאנחנו נשתדל
להגיע לאיזון התקציב. אנחנו מחוייבים לגייס סכומים לא
קטנים כדי ליצור עבודה נוספת. זו אחת הדרישות החשובות
ביותר. כסף אין לנו, למכור אסור לנו; אני רוצה לדעת
מדוע אתם יכולים להוסיף עם דרישות כאלו אבל אינכם מוכנים
לדאוג לכסף. אני מוכן לתמוך בתביעה לא למכור קרקע, אם
תוכלו להוכיח לי טנין לקחת כסף כדי לאזן את התקציב וגם
לדאוג שיהיה דבר מה בעתיד בשטח האבטלה.

אם מדובר על שילומים, יש אידיאולוגיה -
נכון או לא נכון. אם מדובר על מענקים, אותו דבר. חשבת
שאת אנחנו מתחילת לדאוג להכנסות בדולרים על-ידי מכירת
פרדסים ליהודים, הרי זה דוקא טוב. עכשיו אנשים עזה לא
טוב. אני רוצה פעם להבין, איך אתם יכולים בבת אחת לא
למכור ולרכז את המטבע הזר שאיננו, ולא להשתמש בכל
הזדמנות שישנה.

מינני רוצה לקיים פה וליכוח כללי
על הפונקציה של המשק הפרטי. גילו ידעתי שאנחנו יכולים
באמצעים של ההון הלאומי לפתח את המשק, הייתי שוקל זאת.
אב טפני שברור לי - וזה ברור לכל האזרחים - שאין זה
מספיק ואין לנו האמצעים, אנחנו מחוייבים ליצור תנאים
להון הפרטי. האלטרנטיבה: או לותר על פיתוח המשק בכלל,
או ליצור את התנאים האלה.

ג. הרצפלה: הערה לחבר הכנסת אריאב: מינני
בטוח שמה שאגיד זה בדיוק מה שאמר
חבר הכנסת ציזלינג או חבר הכנסת רובין. אנחנו החלטנו
בלב קשה על 100 מלף דונם, אבל החלטנו. אני מצטרף לדעתו
של חבר הכנסת ציזלינג בענין מבירת בלוק של בתים להון
פרטי.

גילו בא איש פרטי רוצה לקנות 20
דונם פרדס - ובקרן הקיימת החלטנו, מפילו עד 30 דונם
פרדס - לא מתנגד לזה.

אני רוצה לחזור על כמה יסודות,
אבל אני אומר בלב כואב, שהופכים לקריקטורה את החלטות
הכנסת במשך זה שאנחנו בעת מדברים עליו. דברנו והחלטנו
בכנסת: קרקע חקלאית לקרן הקיימת. אני שואל את ספיד: באיזו
רשות אתה מחזיק את הקרקע זו השנה השלישית לאחר החלטתנו?
מזמן יכולה לשבת רשות הפיתוח והאוצר עם הקרן הקיימת
ולגמור את הפרשה של הקרקע שברשותה, אמת ולתמיד. אני רוצה
שרשות הפיתוח תסיים את הפרשה הזו. אני סומך על האנשים
האלה שיעשו זאת, אבל תשבו ותגמרו. זה רצון הכנסת, זה
רצון העם, זו החלטת הכנסת. תשבו ותקיימו אותה. אני אומר
שהיו מזה רוחים לרשות הפיתוח ואני מוכן להיות עוזר
באופן לענין זה. ואז קודם כל אני משחרר את ספיד מפעולה
מסועפת ומסוכנת ופעולה שאינה מביאה ברכה לשום איש. זה גם
מזיק לנו. אני צריך באמת כל שנה לעמוד על הפתח בשביל
לדאוג שהתיישבות של אותה שנה תתעורר? כבר שנתיים שעשינו
התיישבות ועוד לא סודרה העבודת הקרקע לקרן הקיימת. העם
החליט שזה עובר לקרן הקיימת - שבו ותגמרו! תיטצא דרך
ובעשה את הקרן הקיימת לאפוזרופוס. יש לה טנגבון ויש
לה סידורים, ובזה גם מקיימים צו.

ובצדע לפרדסים אני אומר: נפטיק
את הויכוח הטייגע ביחס לפרדסים. פרדסים שהם סמוכים
להתיישבות או שאני יכול לעשות התיישבות - אני מעשה
התיישבות במקום זה ואוטיף עוד טשהו. יכול להיות שאתן 15
דונם למתיישב ולא אתן לו פרה. אני גם כן אשמור על הנכס
הזה. הבה נשב ליד מפה, נראה היכן יש פרדסים ונחלק חמשה,
ששה, שבעה דונמים לכל אחד.

בנוגע לבתים, כוונת כל היושבים
מסביב לשולחן זה היא, לטחוט יותר כסף. אני בודאי בעד
מכירה. אבל האם מישהו הפריע לכם למכור זאת? רק אומרים:
סייגים מסויימים, לא למכור למשתכן אחד חמשה בתים כדי
שיוכל לספסר. ואני אגיד לאוצר: בנוגע לענין קנייה ומכירה,
בל תעשו עסק לשוים. עלינו להחליט כי לרשות הפיתוח יש
תפקיד אחד ויחיד: לקנות ולקנות לידיה של המשק שבידה
ולהשתדל לעשות זאת בצורה הטובה ביותר.

אשר לאדמה עירונית, החלטת הכנסת
היתה אחרת. ההחלטה היא, שאדמה כזו - ביחוד אדמה שהו לכת
לשיכון ואדמה למוסדות ציבוריים כמו האוניברסיטה - קודם
כל יש לפנות לקרן הקיימת. אמרתי שוב, שאני מוכן להיות
המתווך בין האפוזרופוס וגרנות. יש להתמסר למכירה ולחלק
שאין אפשרות למסור למוסדות לצרכי ציבור.

יש לנו ענין דיר-יאטין. בכלל יש לדיר-יאטין היסטוריה ואף אחד אינו רוצה ללכת לשט. האוצר מחזיק בדיר-יאטין לדור הבא. זו הרגמתי ואינך יכול לקחת ממני את ההרגמה הזו. הייתי שם כבר לפני שלש שנים. אתן לכל מי שיושב בתלפיות ובסקור-חיים שנים-שלשה דונם, והם יבשקו את ידי. אני אינני תופס את הפוליטיקה הזו. יש תכנון ברשות הפיתוח ויש תכנון בקרן הקיימת. מי מבקש בכלל סטך שאתה תעסוק בתכנון? אתה רוצה להיות לעולם ועד רשות פיתוח? זה תפקידך? זה רק מזיק לנו ולהתיישבות ולשיכון.

מין סתירה בדברי. אני בעד תוספת סכירה, אני בעד זירוף הסכירה, אני בעד זירוף קונסולידציה של כל המיץ שלנו בטוח שנקרא שטח הנפקדים, בטוח שנקרא רשות פיתוח, בטוח העירוני והקרקעי. נתתי ענות קונקרטיים ואני רוצה להיות בן-בית ברשות המיתוח ולעזור לסדר את הדברים הטלה, שאמרו אינו יכול לתפוס אותם.

היו"ר י. גורני:
 ככל מה ששטעתם ברור שאוברי הועדה כמעט כולם, סבורים שרשות הפיתוח והאוצר אינם נוהגים בהתאם למדיניות שהכריזו עליה בוועדת הכספיים בשנה שעברה. אנחנו זוכרים שהאוצר הכריז שמיננו רוצה להיות רשות פיתוח לנצח, שמיננו רוצה להיות אפוטרופוס לנצח. להיפך, הוכרז על מדיניות של איסור הרכוש הזה במידת האפשר בצורות שונות ובדרכים שונות.

הויכוח עכשיו מומר, שחברי הועדה מטילים ספק - יש מי שאומר זאת בוודאות - אם האוצר נמטן למדיניות הזאת.

שנית, מדובר על הרבעה דברים: מדובר על קרקע חקלאית ומגרשים, קרקע עירונית, מים ופרדסים. בנוגע לפרדסים, לפי עניות דעתי הענין צריך היה להיות מוצג בצורה קצת אחרת, ואפילו לא ליד הסולחן של ועדת הכספיים. אני מבין שגם יש לטוסדות המיישבים או גופים שכבר התייבשו והם זקוקים לתוספת, או גופים שמוכנים לעלות ולהתיישב ואפשר להעביר אליהם עשרות אלפי דונמים נוספים ורשות הפיתוח היתה אמורה שמיננה מוכנה לכך - היה מקום לבוא ולומר כגון, שאין נוהגים בהתאם למדיניות שהוכרז עליה.

אינני בטוח אם יש בידי הטוסדות המיישבים אפשרות לקבל מיד לרשותם 10 אלפים דונמים, 15 אלף דונמים או 5 אלפים דונם קרקע ולהעביר אותם לידי מתיישבים על מנת שתהיה רציפות בעיבוד. אם כן, זוהי טענה רצינית. מטוב שלהעביר סתם שטחים עצומים של עשרות אלפי דונמים במין עדיין קמדרים של מתיישבים - אינני חושב שזו מדיניות הגיונית.

ש. דנין: אם כן, אני מודיע שיש.

היו"ר י. גורני: אבל הענין לא הובא בצורה כזו.

שנית, בנוגע למכירת בתים ומגרשים: בנוגע לבתים בדם לי, אליבא דכולא נאמר שלא צריך לטכור סתם בתים בבולקים אלא לסתכנים. אמרתי שתמול ואני רוצה עוד פעם לשמול: הבינותי שאין מודרזים לקנות מסום שהדיירים רוצים את עצמם כבעלים של הרכוש הזה גם כפלי שיקנו אותו, אבל היו מוכנים לקנות במחירים כגון סכירה פומבית. אינני יודע אם אנחנו רשמים לנהוג כך ברכוש זה. הוא אמנם שלנו באופן פורמאלי, אבל על התמורה עבורו אנחנו מריכים לשטור היטב כדי שנוכל הזמן נוכל להשתמש בה כדי לשלם לטי מצריך לשלם. אם יאמרו שיש קונים שרוצים לקנות, ולא רוצים לטכור - אז זה בניגוד למדיניות שהוכרז עליה. את זה עוד לא שמענו, וגז זהו סתם דיבור כללי ביותר.

מה שנוגע למגרשים, טוב אותו
דבר. גם יש קוברים ובמחירים מתקבלים על הדעת - לחלק מהם
רכוש מאד חשוב וכעבור שנתיים מחירו יעלה עוד יותר.
גם יש קוברים במחירים מתקבלים על הדעת - במקשה, יקנו.

ולאחרונה, ענין מסירת הקרקע
לקרן הקיימת. שמענו שעת עכשיו במטרו טיליון ועוד טיליון
דונטים, והטיליון השלישי. כפי הנראה שתהליך זה איננו
תהליך כל כך מהיר ושיש איזה קצב שאי-אפשר להחיש אותו.
אם אפשר להחיש אותו - זוהי גם כן שאלה של הסדר כספי.
אין סוסריה סתם, בודאי יש הסדר כספי לפי תכנית מסויימת
למספר שנים: מתי ואיך הקרן הקיימת תוכל לשלם, ואיננו
בטוח כל-כך אם אנני יכול לקבל את טענתו של חבר הכנסת
הרצפלד כפי שהוא הציג את השאלה.

טכיון שכך, לא הייתי מאיע לחברי
הועדה להזדרז במסקנה שהאוצר מתכחש למדיניות שהיא הכריז
עליה, כי מי שהיה יושב סן הצד ומקטיב לדיון הזה, היה
מתרסם שהמסקנה היא, שהכריזו על מדיניות ועושים הכל
בכדי לא לבצע אותה.

ח. מרינג: אני עוררתי שאלה, מתוך חיפוש
אפשרויות להכנסה נוספת בהכנסות
האוצר. מטרת שני מאיע להכניס לתקציב עוד 5 טיליון ל"י
ממכירת רכוש של רשות הפיתוח; לא בטביל לאכול זאת, כי אם
בטביל רזרבה, ואני חושב שתהיה זו שגיטה אם לא יעשו זאת.

לא מטרת ואיננו מוטר שהאיעתי
היא בניגוד למדיניות הממשלה. שמעתי כבר לא פעם, וגם
בפעם האחרונה, שיש לכונו גם כן רצון ללכת למי קו זה.
אני רק מטרת להצון אינוסתבטט בעובדות ובמעשים; יש
איזה מעצורים.

לעצם ההעברה מרשות הפיתוח לידים
אחרות - בזה לא היו חילוקי דעות בינינו, וכולם טוענים:
במידה שנקדים להוציא מרשות הפיתוח ולהעביר למתיישבים
ולבעלים שהם בעצמם יטפלו ברכוש - יותר טוב. אני גם איננו
זו שהחלטת הכנסת שאמרה, שקרקע חקלאית לקרן הקיימת - בלבד
100 אלף דונם שעוד רווקים מאד מהם. גם איננו זו מה החלטה
שהקרקע בשאר רכוש של הקרן הקיימת, גם אם מוכרים מטעים
וכו'. איננו מתורכח על כך בכלל.

אנחנו יושבים במדינת ישראל וכולנו
יודעים את המצב. לולא היו בכנסים כספים סן הוויץ, טוסדות
ציבוריים רבים של ההסתדרות, שאקיסו מפעלים, לא היו
מחזיקים טעמד. אני זוכר את הקופת פשיטת-הרגל של סולל-
בונה, שקטה על רגליה בעזרה סן הוויץ. ההבדל הוא רק זה,
שלטוסדות הציבוריים יש כסף סן הצד ומהוויץ, שעוזרים
להם, ולטוסד הפרטי - אין. הוא הולך ומסכן את עצמו. גם
אלה וגם אלה הביאו תועלת למדינה. גם אלה וגם אלה ידעו
יפה מאד ללכת עם המסבר: פעם עקרו כרמים - כולם עקרו
כרמים. אבל תוך ויכוח חם זה אל תשכחו דבר אחד ואל תעלילו
עלילות: הפרדסנות כולה עברה מגבר של יותר טעטר שנים.
איפה ראייתם טפעל איזה שהוא, שאיננו מקבל תמיכה, ששנה
אחרי שנה איננו רואי פרי טעבודתו, שמכר ציבורות וגגות
בטביל לקיים את הפרדס והחזיק את הפרדסים בטבילו ובטביל
המדינה; מדוע כך נמטר במיטונות - שקמו ומכרו והפרדסנים
הפרטיים רק חיפטו את הרווח. אילו חיפטו את הרווח בלבד
היו עוקרים טמה אלף דונם בזמן המלחמה. אבל הם החזיקו
למרות הכל את פרדסיהם וקיימו אותם. על הפרדסנים האלה עוד
מטרו, שבזמן המלחמה שלבו הם הלכו והטמידו מתקנים. הממשלה
שחבר הכנסת איזלינג היה חבר בה, הי' בעינים עצומות ראתה
איך עמו על הפרדסים הערבים וזה גנב ציבורות וטוסור וכך
החריבו רכוש.

דמה מני הצעתי? - מה שנמצא בטבעת של התיישבות - יש כבר טבעות של התיישבות בתכנון. אם האדמה הזו בטבעת של התיישבות - קודש; אבל מה שאינו כלול בטבעת כזו - אם יש פרדס ולפי דעת מילט לא צריך להשאירו בידי רשות הפיתוח ויש נטייה לטכירה, אל תכבדו יותר טדי. על הדרך הזאת דברתי: אם ישנו בזאת רצון למכור וזה לא בטבעת ההתיישבות ולא אדמה פרטית - תקלו על הרצון הזה ונכניס לתקציב סכום מסויים מסעיף זה.

ט. דיין: מדוע דוקא בטבעת? הכל טוב להתיישבות מצלנו.

י. בר: מני התחלתי בדיון זה מסיבה אחת פשוטה: מני רוצה למצוא כיסוי בוטף לתקציב, באופן מיוחד לתקציב המסווג. לכן מני טופס הכנסות בוטפות שאפשר בזאת להשיג, וצני חושב שבדרך זו אפשר להשיג כסף בוטף והרכוש לא ייעלם. הרכוש יהיה בידיהם הארות ולאוצר יהיה יותר כסף. יש בזה גם אלמנט דמאינפלציוני, כשסופגים כסף מהציבור. השאלה היא: מנין נקח כסף לצרכי מסווג. כשנהיה כולנו מתים לא תהיה התיישבות. כשהצויב ינצח לא נחלק פרדסים לא להתיישבות ולא לשום דבר אחר. יש לי כל הזמן רושם שאיננו מבינים את עיקר הבעיות.

מגיד למר שטבר רק דבר אחד בנוגע למכירת בתים: זו בעייה של רצון, וכמובן בעייה של סכומי תשלום ותנאי תשלום. ודבר אחר, לחכות עד שהדייר יבוא ויבקש; דבר שני - ללחוץ עליו לקבל את האחריות למקום מגוריו על עצמו. אינני אומר שלמר שטבר יש רצון כזה, אבל בודאי שאין רצון כזה למנגנון שלו. צריך לעשות זאת, והזו נוסף כמה מיליונים שהם דרושים לנו מאד.

ח. לטון: מני חושבת שחלה טעות כשמדברים על כך, שאי-אפשר למכור רכוש עירוני של רשות הפיתוח מפני שיושבים בו אנשים הרואים את עצמם כבעליו. הדבר היה ברור מלמלם היתה תנועת החלפה של יושבים בדירות. אולם כמשך השנתיים האחרונות הוחלפו אלפי דירות ברכוש הנטוש בדירורים חדשים, על פי רוב ברשיון.

א. ספיר: עוררו כל מיני בעיות ואגע בעובדות. לחבר הכנסת הרצפלד אומר: מני גם לן אהב את הקרן הקיימת, אבל השאלה היא שאלת עובדות. מסרנו לקרן הקיימת לפי תנאים שנקבעו, 2 מיליון דונם קרקע ונחתם חוזה שהם צריכים לשלם בערך של 72 גרוש הדולר, סכום של 93,861,000 ל"י. מזה שילמו 18,250,000 ל"י, ומתוך זה 10 מיליון ל"י עוד "מטילים" בין הטוכנות והקרן הקיימת. אפשר בכלל להחליט למסור לקרן הקיימת את הקרקע, והזו המוצר בודאי ימלא אחר החלטה. בינתיים לא הוחלט למסור בצורה כזאת. זה לא כולל רבית. יתר ה-75 מיליון ל"י צריכים להשתלם במשך 18 שנה, 4 מיליון ל"י, אם דולר יהיה 72 גרוש.

הקרן הקיימת לא יודעת מה להחליט ולפי איזה שער לקבל. חבר הכנסת הרצפלד יודע יותר טוב ממני את הכנסות הקרן הקיימת, שאין לה היום אפשרות לשלם 4 מיליון לירות לשנה. היא צריכה לשלם כספים גדולים, ורוצה לעשות עוד משהו מלבד זה. אם לא מחליטים למסור ללא כל תמורה עוד מיליון דונם קרקע - אין ערך בהוספת אפטים רבים. והדבר כך לא מפני ששטבר רוצה לשבת על הרכוש אלא מפני שהכנסת החליטה אחרת.

א. הרצפלד: היתה הצעה להעביר זאת בוטירה.

פ. ספיר:
אני במקרה הייתי עד לבירור בענין קרקע לאוניברסיטה. הדבר נגמר מרלי בנשור לדעת חבר הכנסת הרטפלד, אבל רציתי קודם כל שייגמר הענין. יש בעיות תעמולה והכסוף עבור האוניברסיטה. אבל הקרן הקיימת העמידה תנאים פזלה לענין זה, שאני - שעשיתי הכל כדי שזה ייעשה על ידי ורטייל בכך - לא האלחתי והדבר לא היה ניתן.

ה. הרטפלד: אפשר לשנות.

פ. ספיר:
הייתי עד לענין הזה. הייתי לאנשי הקרן הקיימת, היות והשר לבון טיפל בזה בזמנו - להסכים שמה שהיה יפריע, זה יקוים. הודיעו באי-כח הקרן הקיימת שאינם מסכימים לכך. אני חייב לספר את העובדות; זה היה רק ביום ה' שעבר.

לענין הפרדסים: לא הייתי פה אתמול אבל אני מניח שטרם סופר את העובדות. הפרדסים והעובדה היא, שהאוצר ומשרד האקולוגיה עושים הכל כדי שיטעו עוד 100 אלף דונם פרדסים על-ידי גורמים שונים: פרטיים ולא פרטיים; והם נותנים את כל ההקלות במסגרת האפשרות ומוכנים גם להקצות קרקע לצורך זה. על חשבון 100 אלף הדונמים נטעו עד היום 20-22 אלף דונם, על ידי כולם - כולל הפרטיים. אם אוסיף גם את העונה הזו - מגיע ל-32-34 אלף דונם; מזה כ-9000 דונם "מהדרין", 9000 דונם "יכין", כ-3000 דונם "רטקו" וכ-10-11 אלף דונם כל מיני פרטים כולל האתליטות. אנחנו רוצים, בגלל עבודה ובכדי שלא נצטרך לסלול קומה שניה של כבישים, לתת הקלות כדי ש... 100 אלף דונמים.

אשר לפרדס של האפוסטרופוס, בשנה שעברה מסרו 7000 דונם פרדס להתיישבות וביניהם יכול להתעלם ממה שבעלי מקצוע אומרים, שבחלק של האפוסטרופוס הוא הציל את 30 אלף דונם הפרדס והגידול שיטעו בו לא בטעם מהחלק הזה. אם כך, הוא חרוץ וגם האוצר חרד שהמתלישב מיד יעברו זאת ולא יזניחו, ולשנה ועדה משותפת הדנה וקובעת למי צריך למסור. בענה שעברה נמסרו 7000 דונם והשנה ימסרו עוד 8000 דונם. זאת ייעבות במסגרת של משבצות, עוד 2000 דונם, ועוד 2000 דונם לתחנת הביטוינות. נשארו בידי האפוסטרופוס עוד 10,000 דונם פרדס. אנחנו מחכים ומחפשים מי שיבנה לקנות ארצות בדולרים ואפילו בלירות - אם הוא ישלם את הכסף. אנחנו מנהלים משא-ומתן עם גוף אחד על 5000 דונם. למעדי עד היום לא נמו לא מלה ולא ולה לקנות.

בנוגע לרכוש עירוני, אינני יודע אם אני מספק את רצונו של משה: החליטו שצריך לעשות הכל, ואפילו לא בשביל להכניס זאת לתקציב הרגיל ולספק את רצונו של חבר הכנסת בדר, אלא לצרכי פיתוח. הכסף הזה מיועד לפיתוח.

אחלס למכור רכוש עירוני. זכות בכורה ניתנת לדיירים עניים. ייתכן זאת דרך שני מוסדות: ראשית, דרך הכסף. 10 אלף לירות, וזה רכוש בלי בעיות ורכוש חדש. רוצים למכור למשתכנים, ולא כל הכסף במזומן; חלק קטן במזומנים וחלק בעוד שנים. לצערנו לא נכנס מענין זה כסף רב. מצד אחד, בשנה שעברה הופיעו 10 מיליון ל"י מרשות היתוח. בסוף השנה אמרנו: כדי שלא ישאלו מדוע הכנסנו 10 מיליון ובכנסו רק 4-5 מיליון, נהיה זהירים ובכניסו רק 6 מיליון ל"י. וכך, דרך חברת "עמידר" מצד אחד ודרך דעות הפיתוח מצד שני, מי שרוצה לקנות, הוא זה למסרה ומה בהתאם להחלטות, אנחנו

ועדת הכספים - 10.3.54

אומדן ההכנסה - רעות הפיתוח - 10 - 14 - א.פ.

מוכרים את הרכוש לצערי, מעטים הקונים, אולי מתוך מחשבה שכדאי לשבת כי מסילת לא יגרשו - וזו אמת.

אני גם איבני יודע שיש הולטה,

שגם בא משהו ורונה לקנות בלוק יסור ומשלם בעד זה כפי שהמערך הממשלתי העריך, וסור למכור לו. עד היום לא שמעתי שדחינו מקרה כזה, כשמשהו בא לקנות בלוק ביסור ורונה לשלם בעד זה כסף.

הויכוח הוא, לצערי, תיאורטי

מאד. י. חברת דענים. היא נוסדה על-ידי הרבעה גורמים: פיק"א, הפריקוים, פי.א.י. ו. המשרד המרכזי. הם הלקיחו בבית-החרושת 800 אלף ל"י והיו הבעלים היחידים. הם בונים כבר את בית-החרושת חמש שנים, קבלו הלוואות מהממשלה ולא זזו עוד מ-800 אלף הלירות ומ-180 אלף הלירות של כל אחד. השגנו אחר-כך משקיע בוסף, את אטפ"ל. אבל איננו מסהרים להשקיע כסף, והם משהו רוצה לעשות זאת הוא נתקל בעשרות תנאים מגבילים. הממשלה ברצון טובנה לקבל סחר את כמה מיליוני הלירות והדולרים שהיא השקיעה שם לבוראי תעשה מפעלים אחרים בהתישבות ובמקומות אחרים.

אדמה כפרית, לא הוחלט בכלל למכור

למישהו פרט לקרן הקיימת. 100.000 הדונם האלה הם קרקע עירונית ולא כפרית, ואנחנו שוטרים על זה. איבני יודע אם כל המכירות מגיעות כבר ל-100 אלף דונם. עוד לא הגיעו לזה.

חבר הכנסת הרצפלד רוצה שבהתישבות

יבנו, את המעברות יחטלו, רכוש שלא ימכרו, כסף שלא ידפיסו. איבני יודע, ייתכן שלא הסכמתי פה עם אף אחד מחברי הוועדה, אבל ציינתי את העובדות כמו שהן, והן יותר אפורות מכפי שרצינו שיהיו. הלוואי והיה משהו קונה את 14 אלף דונם הפרדס; הלוואי והיה משהו קונה את הרכוש העירוני, אשר גם לא יקנה - או יעלה עליו עובש או שהוא יאכל גם אותו.

ש. בורגוב:

אשר לקרקע העירונית הזו, במידה שמדובר כאן על קרקע שנמסרה לאיזורים תעשייתיים, עד כמה שידוע לי גם היא כאלה שראו לקנות את הקרקע - ואני יודע שהיא כאלה - עד היום לא היתה אפשרות טכנית לקנות קרקע עירונית כזו.

מר עטור:

אני קודם כל רוצה להגיד משפט אחד, לאחר המחשבות האישיות שבני שומע מצדדים שונים ומחברים ממפלגות שונות. לא כל כך קל לדבר אחר-כך ולהיות מחולק בדעות, אבל אני לדאבוני מצטלך להיות מחולק בדעותי עם מטפר אנשים שהשתתפו בוויכוח כאן.

אני רוצה להתחיל בנקודה היסודית;

הממשלה החליטה על כך, שהיא רוצה למכור רכוש. אם היא ביצעה זאת או לא, היא זמנה לכך יצאה מטעם הממשלה.

היזמה לכך שנמכור את הרכוש שנמצא בידי רשות הפיתוח יצאה מהממשלה אך כי בצבור נשמעו דעות שונות, ו לא היתה על כך החלטה יזמתית של ועדת הכספים. ועדת הכספים שמעה את ההודעה הזאת וקבלה אותה לתשומת לבה.

האם החלטה זו בוצעה בנאמנות? אני רוצה לקחת קודם כל את הטעיף הגדול ביותר - אדמה חקלאית. החוזה עם הקק"ל נוגע ל-2,4 מליון דונם. את תנאי החוזה שמעתח פה, ואני רוצה לראות, בייחוד את מורי ורבי הרצפולד: האט לא הוחלט למסור ללא תמורה לקק"ל את האדמה, אם החוזה קובע 20 שנה ו-2,5 אחוז? היש משהו שמחקר יותר למסירה ללא תמורה? לא הוחלט בכנסת שהאדמה תמסר ללא תמורה לקק"ל, ולא הוחלט שכל האדמה חייבת להמכר לקק"ל, אלא ניתנה רשות לרשות הפיתוח ולממשלה למכור קרקע חקלאית לקק"ל, למדינה או למוסד לטיקום פליטיח, כאשר יקום. וב ענין זה אני רוצה לומר למר רובין, כי לא אני קובע את מדיניות הממשלה. אבל במידה שרשות הפיתוח מטפלת בענין, הרי היא פועלת בהתאם למדיניות הממשלה - לחסל את בעיית הנפקדים הנוכחים, והיעדים שנעשו לשם כך היו שניים: א) שלפי חוק רכישת מקרקעים נכיר בשכותו של כל אחד הנמצא בישראל כחוק לקבל אדמה או פיצויים בכסף, או חלק בקרקע וחלק בפיצויים; ב) הצהרת סר האוצר שניתנה בכנסת, שכל הקרקעות שהועברו לפי חוק נכסי נפקדים ולא לפי חוק רכישת מקרקעים, בעליהם הקודמים - דינם יהיה כדין אלה שאדמתם הועברה לפי חוק רכישת מקרקעים; כלומר - גם אלה יקבלו קרקע או פיצויים בכסף.

ח. רובין: למה לא יוחזרו להם אדמותיהם?

מר שטנר: כי על אדמותיהם נמצאים ישובים כמו "להבוף הבשן".

ח. רובין: אני מתכוון לאדמות שאינן תפוסות.

מר שטנר: אם האדמות אינן תפוסות, הן תוחזרנה, אבל אם הן תפוסות על ידי התיישבות, איזורי תעשייה, צריך לתת להם קרקע אחת, ואם הם היו חקלאים - צד כדי פרנסה לחקלאים.

ח. רובין: סכומי הפיצויים מופיעים בתקציב?

מר שטנר: חלק מסכומי הפיצויים מופיע בתקציב הפיתוח. אנו הכנסנו לתקציב של השנה למטרה זו 4 מליון לירות.

אינני חושב, ועוד לא קבעו אף עובדה, שהחעכבה איזו שהיא פעולה התיישבותית על יסוד העובדה שיש אדמה שלא נמסרה לידי הקק"ל והיא בידי רשות הפיתוח. ההפך מזה הוא הנכון.

ועתה אני עובר לשאלת הפרדסים. בענין זה נמסרו כבר מספרים על ידי מנהל משרד האוצר ואין לי מה להוסיף עליהם. אני רוצה להדגיש, כי אותם גופים שהוצעו על ידי מחלקת התיישבות של הסוכנות ואושרו על ידי המרכז הוקלאי של ההסתדרות, שהם כשרים לקבלת פרדסים, לא פסלנו אף גוף מהם.

אנו מוטרחים את הפרדסים בגיל ורעדה. אנו רועדים לגורלם, וזה לא מכיוון שמר דיין חושב שמיטתו פחות דואג למחילי-בית. יש לר בית חלק במפעל ההתישבותי בארץ, גם לאלה שנמצאים כיום במנגנון הממשלתי. אלא שאותו פרדס שניצל מכליון, והמלאו אותו לידי כך שהוא מוצא עכשו את חלקו הנכבד מאד בייצוא, וכל המומחים מטבחים אותו, רוצים לראותו בהמשך התפתחותו. ואני מוכרח להגיד בנדון זה, כי אינני מחולק אף במלוא הנימה עם מחלקת ההתישבות של הסוכנות יהודית. שגם היא דואגת לעניין זה ומבינה היטב את החרדה הזאת, ואין בעניין זה פולמוס.

אני בעד מכירת פרדסים ליהודים שיוכלו לטלם את ערן הפרדסים האחרים, שאינם מיועדים עכשו להעברה להתישבות, וכסף זה ישמש לצרכי פיתוח אחרים. ואני מצטער שבעניין זה אולי אני מחולק מבחינה עקרונית עם כמה מחברי. אני חושב שהפרדסנות זה אחד הענפים שיכול לקלוט ולהזרים רכוש פרטי לטוב פיתוח החקלאות בארץ. ועל יסוד זה טוב עטתה הממשלה, שעודד גם חברות פרטיות לנטיעת פרדסים חדשים, ואינני מצטער על כך שרשות הפיתוח נתנה להם קרקע והם נטעו פרטים.

בעניין זה אני מצטרף לדעת אלה שהם אופטימיים בנוגע לאפשרויות מכירת פרדסים במטבע חוץ, אך לעבור מיד-כ-כ. ליישם של יצירת טוק ומכירה, אינו מן הדברים הקלים. אני מודה לך רוצים למכור, אבל לא "במכירה כללית". אם ימצאו קונים, מחיל למכור.

ועכשו אני רוצה לעמוד על שני דברים אחרים שאותם אנו יכולים למכור - דירות ומגרשים עירוניים. בנוגע לדירות, אני חושב שגם החלטת ועדת הכספיים אינה יכולה להכריח אנשים שאינם רוצים לקנות, שיקנו. צריך להבין שאיננו יכולים לעשות מחירים כל כך נמוכים שיהיה לאדם כדאי, בשכר הדירה הנוכחי שהוא מטלם, לרכוש את הדירה. אנו עושים את כל המאמצים למכור את הדירות, אבל זה אינו תהליך שתוך שנה-שנתיים ייגמר. זה רכוש כל כך עצום, והאוכלוסייה שיושבת בו היא בחלקה כל כך עניה, שאין לראות זאת כההליך של שנה-שנתיים, אלא אם נמכור במחיר שאדם לא יצטרך לשלם יותר מאשר שכר הדירה שהוא חייב מינוס המסים שהוא מטלם; כלומר - בפרוטות. אם ימצאו קונים שירצו לקנות בית על הדיירות שבו, נכמור גם להם.

בעניי המגרשים, אני רוצה קודם כל להגיד, שאנו שומרים רזרבה קרקעית גדולה לצרכי שיכון צבורי, נוסף לאותה קרקעות שהועברו לקק"ל. שמעתם שלצורך השיכון העממי מחצית השטח ניתנה על ידי רשות הפיתוח. אותו דבר בנוגע לשיכון עוליים. לנו רזרבה והכנסה למטרות זו. אבל אנו משתדלים למצוא אותם אנשים שיקנו אצלנו חלק של הקרקע ויתנו לנו את האמצעים. איננו רוצים ללכו קטינים רבים, גם כאלה הנובעים מהשוק וגם כאלה הנובעים מהתכנון.

בסיכום הדברים אני רוצה לומר, שלא רק הכרזנו על מדיניות, אלא אנו במיטב הכוחות משתדלים לבצע אותה. אין כל עניין לרשות הפיתוח להחזיק בנכסיה אלה, אם כי אינני מקבל מה שנאמר פה על האדמיניסטרציה הרעה, ומסרתי מטפחים על הכנסת הרכוש הזה, אבל רכוש זה יכניס עוד יותר את חלק ממנו נוכל למכור.

אני יובר לנקודה האחרונה.
בשנה שעברה, בתקציב של 1953/54 שהסכומים של רשות הפיתוח, מחוץ לקק"ל, יהיו בגבולות של שני מליון ל"י. השנה הכנסתנו במקום 2 מליון לירות סכומה של 6,8 מליון לירות, כלומר - פי 3. מזה יורד חלק לכיסוי הפיצויים לצורך חוק רכישת מקרקעים. כך שאם אנו לקחנו בחשבון ש-6,8 מליון נוכל 5,3 מליון לירות להכניס לתקציב הכללי, כבר היינו אופטימיים בנוגע לאפשרויות של ביצוע המכירות על ידינו.

היו"ר י. גורי:
לי נראה, שאין לנו כל סיבה לשנות את האומדן לאחר הבאורים האלה, אלא אם האוצר יתקין לעצמו מדיניות אחרת, ועקב הטנוייה האלה במדיניות האוצר, יחולו שינויים מרחיקי לכת. אבל אליבא דכולם אין הכוונה להשתמש בכספיה אלה לאיזון התקציב, אלא רוצים להעמיד אותם ברזרבה. לכן אין סיבה לשנות את האומדן.

י. בדר:
אני מציע להגדיל את האומדן ב-6 מליון לירות.

א. ציזלינג:
אני מציע למחוק את סעיף 40 ולכתוב במקומו:
מכירת דירות למסתכנים, הכנסות על ידי העברת רכוש לקק"ל ומטעיה למחלקת ההתישבות - 5 מליון לירות.

היו"ר י. גורי:
אני מעמיד להאבעה את הצעות מר בדר ומר ציזלינג.

ה צ ב ע ה

הצעת מר בדר - נדחתה
הצעת מר ציזלינג - נדחתה

נתקבלה הצעת האומדן כפי שהוצעה על ידי האוצר

הטחיגרות לחברי הכנסת בדר וציזלינג.

היו"ר י. גורי:
אתמול, בשעת ההצטרפות על אומדן טעיף הכנסות ממלווה חמורה, העלה מר בז'רנו הצעה להכניס סכום של 100 אלף לירות ממכירת מניות של הממשלה מחברות ממשלתיות שונות. מר בז'רנו נימק את הצעתו ואמר, שזה צריך לשמש בטוי לקו מדיניות מסויים כצעד ראשון למכירת מניות אלה באופן הדרגתי, מחוך נימוק שאין האוצר צריך להשקיע כספיה בחברות שטוב שתתנהלנה על ידי הון פרטי. היה ויכוח קצר בינינו זה. חלק מחברי הועדה ראה בזה חידוש והצעה עומדת כניגוד למדיניותה של הממשלה, כפי שבאה לידי בטוי בקווי היטוד, וגם לפי המדיניות מתנהלת הלכה למעשה במשך השנים האחרונות. לכן מצאנו לנכון לחדש את הדין בענין זה בנוכחותו של מר האוצר ומנהל מרד האוצר, ואבקש את מר בז'רנו להוטיף מליה אחדות.

אני רוצה להוסיף, כי אמרתי שאין זה טולל אפשרות שמטרד האוצר ימכור מניות, אבל זה יהיה מקרה אינו מבטא מדיניות.

ט. ב'רנו: אני יודע שמר ספיר מוכן לעבור על טעיף זה בקלות ולומר: אני מוכן למכור מניות לאני מחזיק בחברה זו או אחרת, לא רק במאה אלף לירות, אלא במליוני לירות, אבל תביא לי את הקונים.

אני גם יודע שטר הפיתוח, בנאמו אחמול, נמצא במא מוזר, שצריך היה להצדיק את פעולתו ביחס לחברת החשמל. אבל מוזר עוד יותר היה שלא הצליח לטכנע את האנשים. אבל אפילו כאשר דבר על חברת החשמל, לא יכול היה שלא לדבר על היזמה הפרטית. אני יודע שגם מר הרצפלד אינו יכול להמנע מלדבר חמיד על רווחים ספסריים, ובכלל - ררוח זה דבר ספסרי, ובתים להסכרה בכלל לא צריך יותר, והון פרטי אינו בא. אבל אנו סגרנו בפניו את כל הדרכים, ואנו סוגרים את הדרך בכל מקרה ומקרה. וטר הפיתוח ספר לנו אתמול, שחברת החשמל מרצונה הטוב מכרה את המניות. ואני חושש מאד, שיבוא זמן - והוא אינו רחוק - שמר ספיר יספר לנו שבעלי המניות של חברת הדשנים מכרו את מניותיהם מרצונם הטוב, אולי אפילו יבואו להתחנן בפני האוצר שיקנה את המניות שלהם. מר ספיר, אתה יודע למה אני מחכוון, אתה יודע באיזו הרגשה אותן 4 קבוצות פועלות כיום בחברת הדשנים.

אנו יכולים ליצור מאב כזה, שאנשים ירצו למכור את מניותיהם מרצונם הטוב. אינני יודע באיזו מידה לא יצרנו מאב זה, על ידי דבורים אלה על הרווחים הספסריים. יוצרים בארץ אטמוספירה כזאת באופן שיטחי, שליזום משהו בהון פרטי, זה דבר קשה מאד; יוצרים אטמוספירה כזאת, לאותם חוגים המסוחררים מחלשות מס הכנסה על ידי החלטת הרוב, הם בסדר, ואילו אחרים שאינם משלמים מס הכנסה - הם מטמטים.

הצעה זו שהצעתי מיועדת לבטא בקורת אחת קשה שיש לי בטטח מדיניות הממשלה בפיתוח הנגב וחברות תעשייתיות או יצרניות דומות. אנו, בניגוד לדברים שאנו חוזרים עליהם, שאנו רוצים להון פרטי יזרום לשטח זה, - איננו פועלים בכיוון זה, ואני אומר זאת בכל האחריות. אני טוען, שאת הנחושת אפשר היה לממן בהון פרטי. ישנו הון בעולם שמוכן לפתח את הנחושת, ואנו לא רצינו בכך. אינני יודע מה הן ההבטחות שנייגו לפיתוח הנחושבת, אבל אני יודע, שזה שנה שעזבנו את הפיתוח הנחושבת, ואיננו עושים שום דבר בשטח זה. גם את הפוטפטים אפשר לפתח בהון פרטי. אנו את הפוטפטים איננו מפתחים. אנו מפסידים בזה שנים, ואנו יודעים זאת; אנו יודעים שישנן גורמים בעולם שמעוניינים, ומוכנים לפתח את הפוטפטים, ויש לנו אפשרות למסור להם פוטפטים לפיתוח מבלי לנגוע באותה חברה שאנו רוצים ששהיה בידינו, ואיננו עושים זאת.

אני רוצה לדעת מה מונע בעדנו לחוקק אותו חוק שחוקקנו לגבי הנפט ביחס לאוצרות הטבע בנגב? מדוע בנפט הטקיעו אנשים מליונים ואינם משקיעים בנגב? - כי לגבי הנפט הוצא חוק שמאפשר להם זאת. והנפט יתות בטוח מאשר הפוטפטים והנחושת. אולם איננו רוצים לפתח

את הנחוטת מחוך אותה גיטה' אנו חוזרים עליה יום יום, לאנשים עלוליה לעשות רווחים ספסריים. אנו רוצים ללוט בזה, אנו רוצים פיקוח על זה. מה זה נקרא פיקוח? פיקוח על מחנה עזוב? האם החוק שלנו אינו יכול להטדיר את הפיקוח? האם זה צריך להיות הון צבורי כדי שיהיה פיקוח שלנו?

זוהי אפוא מטרת האצתי-הסכום הוא סמלי - לתח בחקציב בטוי לכך, שאנו רוצים לשנות את המדיניות הקיימת בטוח זה.

מר ספיר:

אני באמת מצטער שטר האוצר איננו כאן. אולם אני רוצה להגיב לא על הצד ההפגנתי ולא על הצד הפולמוסי, אלא על העובדות כפי שהן, וקודם כל בענין האטלג, שמר בז'רנו לא הזכיר. ידוע לכח שהתחלנו בייצור אטלג, אולם ההוצאות הן מרובות. אנו הלכנו אחרי יהודים בכל קצוות העולם וביקשנו מהם שיצטרפו לחברת האטלג. היה מו"מ, שנראה היה כבר ממשי מאד, עם קבוצת יהודים מארגונינה, אך לא יצא מזה ולא כלום. אני מצטער יחד אתך, אבל אני יכול להגיד לעשינו את הכל, ועד היוף לא הצטרף אף גורם. הלכנו להתאחדות ב עלי התעטיה, ללשכות המסחר, לקבוצות פרטיות יתר ליות, שאנו יודעים שיש להם כסף, ולא יצא מזה ולא כלום.

אחה דברת על חברת הדטנים. עובדה היא, טאל 4 גורמית שהיו בחברה זו הצטרפו אחר כך עוד שניים. בחברה זו משתתפים: פי.א.סי. אמפ"ל. קבוצה אפריקנית והמטביר, ועד היום כל אחד השקיע 180 אלף לירות, והיום אינם רוצים להשקיע.

א. ציזלינג:

כמה השקיעה הממשלה?
6,5 מליון דולר ו-3 מליון ל"י.
היתר השקיעו את הכל - מליון ורבע - בדולריה.

לממשלה יש היום 325 אלף מניות, יחד עם האטלג 425 אלף; לממשלה יש אופציה על מניות, לעוד לא השתמש בה. הטותפית האלה הם בעלי הצסק והם חייבים לנהל אותו לקיים אותו, ואם הם רוצים להשקיע עוד מליון לירות, הם דורשים תנאים כאלה גם מיתר הטותפיים וגם מהממשלה, שאני חושב, שגם מר בז'ר, אם היה מנהל את המו"מ בשם יתר הטותפיים או הממשלה, לא היה מסכים להם.

הזכרת את הפוטפטים. מר גרי קיבל אופציה והעריך אותה 4 פעמים. אני יודע שהוא עשה במיטב יכולתי, השיג את הקבוצה הכי רצינית של יהודים אמריקאיים, היא אחד מהם לכאן; אומרים שמרכז ההשקעות נתן הנחות נוטפות; מר גרי עמל על זה שנתיים, נסע 4 פעמים לאמריקה, והיה זמן שחשבנו שהכסף בכיסו, - אך מהענין לא יצא ולא כלום.

עלי להוסיף שבענין הפוטפטים, דרשו היהודים האלה שטח יתנו להם קווצסיה עליו, וגם לזה הוסכמו. אולם אצלנו יש בפוטפטיה 28 אחוז זרחן, ואילו בפוטפטיה במרוקו ותוניס יש 34 אחוז זרחן. לכן אין ממהרים להצטרף לזה אצלנו. יהודים אלה לא שמעו את הויכוח הזה בין ובין מר הצרפליד, וב כל זאת לא יצא מזה ולא כלום.

בענין הנחושת, זוהי טעות
אם מישהו אמר, שהממשלה אמרה לרק היא רוצה לפתח את
הנחושת. כאשר אני עסקתי בזה, ניהלתי מו"מ עם פירמות
כמו "הניקוט" ואופנהיימר מאפריקה, ולא יצא מזה ולא כלום.
בא לכאן אחד מאנשי הפירמה, וכאשר הוא ראה שמלווים
אותו אנשים עם רובים, החפלא. וכאשר הטבירו לו שטומריח
על חייו, הוא טלגרף למבחינה פוליטית-בטחונית לא כדאי
להכנס לענין זה. עסקנו בזה שנתיים, הכנסנו לזה ידיד
רפובליקאי, שרמן רוזנבליט, אך לא יצא מזה ולא כלום.

אני רוצה לומר: הלוואי ויבוא
היום מישהו - והויכוח עוד ל. עומד על כך כך אח יקבלו
49 אחוז או 51 אחוז, בזנחים זה ויכוח תיאורטי...

ש. בז'רנו: אבל החלטה על כך ישנה.

מר ספיר: אני אינני יודע איפה יש החלטה
כזאת.

על כל פנים, אנו היינו מוכנים
למכור ברצון. אינני רוצה לחזור לענין זמרת החשמל. הייתי
בכל שלבי המו"מ. לצערי, הצדק אינו אחר, הם רצו בזה.

אילם אני יכול להביא דוגמה יותר
בולטת. הוחלט להקציב 20 מליון דולר, ואני יכול
להגיד, כי אם ירצו 40 מליון דולר, יהיו 40 מליון דולר.
ועד היום הגישו בקשות, גם הסקטור הפרטי וגם הסקטור הקואופ-
רטיבי עד 5 מליון דולר.

ש. בז'רנו: הגישו בקשות על 5 מליון דולר, או
אוטרו בקשות על 5 מליון דולר?

מר ספיר: בוועדה המטפלת בענין זה יוטב
נציג המשרד למסחר ותעשייה. מר הורביץ
הוא יו"ר הוועדה, וחבריה הם מר גליקמן, הלל דן ואנוכי. לא
שמעתי שאיזו שהיא בקשה, כמובן אם תנאיה טובים, לא אושרה.

ש. בז'רנו: ישנן בקשות שמונחות 6 חדשים, ולא
על 5 מליון דולר אלא על 20 מליון
דולר.

מר ספיר: אני קובע שבמשרד השלומים אינה
מינחת שום בקשה. מגישים את הבקשות
למשרד המסחר והתעשייה, ר"ל המשרד המסחר והתעשייה בצדק רוצה לבדוק
את הבקשות על ידי המומחים שלו. כדי להחיש את הטפול בבקשות
הוחלט להתכנס אחת לשבוע, ואני מודיע במלוא האחריות, שאף בקשה
אינה מונחת ב הנהלת חברת השלומים 6 חדשים.

מדוע משקיעים מליונים בנפט ואין
משקיעים בנגב? - משקיעים מליונים בנפט, כי אלו חברות בחלקן
של יהודים ובחלקן של לא יהודים שמאמינים שיגלו נפט בקיסריה,
ואילו הנחושת נמצאת על יד הגבול.

אינני יכול להגיד שום דבר, זה בודאי
לא ענייני, אם נחוצה הפגנה פוליטית שתחבט את השלום של ישראל.

היו"ר י. גורי:

מנהל משרד האוצר טיח במטפט אחד יאני חולק עליו. הוא אמר: "אם נחואה הפגנה פוליטית שתקבל את בטויה במאה אלף לירות. לפי עניות דעתי הוא יכול לומר את דעתו, אבל חלק מחברי הועדה סבור, שאין צורך בהפגנה זו, אם היא באה לבטא קו מדיניות כפי / נוטה על ידי מר בז'רנו.

הקו של האוצר, עד כמה שהבינותי הוא, שאין האוצר נטבע להטקיע דוקא את הכספיים המטעים טיש לו במפעליהם לאפשר לממן אותם על ידי אחרים. אבל הוא אינו קוֹיֵע לעצמו מדיניות באותו מובן שגורס אותו מר בז'רנו.

כרגע אנו עומדים בפני הבעיה - אם להכויט 100 אלף לירות או לא. אם מר בז'רנו עומד על הצעתו, אני אצביע אותה. אם רוצים בויכוח, אני אציע להזמין את שר האוצר. אך לדעתי אין כל צורך להכנס לויכוח זה.

א. ציזלינג:

אני מבקש את סליחת היו"ר, אך הוא אינו יכול לעשות זאת. כאן נשמעו שני נאומים שאינם שייכים להצעה בדבר 100 אלף לירות, ובהם היו שאלות שגם לי יש דעה עליהן. אני מחטיב מאד את הבירור הזה דוקא כאן, ואני רוצה להגיד את דעתי.

היו"ר י. גורי:

אינני מבין מדוע זכות זו עומדת רק לך. אני כחבר הועדה מציע, מטעמים שאמרחי, לימור על הזמן המצומצם שעומד לרשותנו ולא לפתוח בדיון.

א. ציזלינג:

אני מוחה בחריפות נגד זה.

י. בדר:

אני רוצה לזכיר שראשית - הצטרפתי להצעתו של מר בז'רנו בדבר ה-100 אלף לירות, ושנית - הצעתי להכניס לתקציב בתור טעיף נפרד, 100 אלף לירות בתור דוידנדות. אני מבקש להצבע את הצעותי.

היו"ר י. גורי:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה לפתוח בויכוח על הצעת מר בז'רנו.

ה צ ב ע ההוחלט לא לפתוח בויכוח.י. בדר:

אני מוחה נגד צורת ההצבעה. אם מצביעים את הצעת מר בז'רנו אריך

לפתוח בויכוח.

היו"ר י. גורי:

אני מבקש לתת לי אפשרות לברר אצל חכמי הפרלמנטריזם אם אני נוהג בסדר. אם יאמרו שאינני צודק, יהיה ויכוח, אבל לא ברגע זה. עכשו אנו עוברים לטעיף האוצר, ומחר נחזור לויכוח זה.

מר אריאלי:

אני מקוה שחברי הועדה יטלחו לי
אם לא אכנס לבעיות של מדיניות,
לא פיוקלית, לא כ"ס ית ולא כלכלית, יש להם הזדמנויות
רבות לשימוע זאת מהממוניה עלי. אבל אסתדל לענות על האלות
במידה שנטאלו על מבנה המטרד.

גם מר גינחובסקי הביע חשש שנתקלקל
על ידי הנוחמאות הרבות שמענו אתמול, אני רוצה להרגיע אותו
סאין כל אשט כזה, כי אח יש מישהו המכיר בליקויי של משרד
האוצר, זין דוקא אנחנו. אני גם אצביע על מספר דברים קיימים,
בתוך הביע.

מר בדר שאל: ביחס לאחוד מנגנוני

הגביה, ואני רוצה להבדיל כאן בין שני מושגים. ישנן שתי
פעולות נפרדות: אחת שומא ואחת גביה. ישנן מטיח שבהח השומא
פשוטה ועיקר הקושי הוא בגביה, ויש מקרים שזה ההפך. כשמדברים
על אחוד, אנו באמת חושבים על אחוד בשני המובנים, גם השומא
וגם הגביה. מה שנוגע למטיח ישירים שבהח אנו כוללים: מט
הכנסה, מט רכוש עירוני וחקלאי, מט ארנונה ומט עזבוך, היו
דיונים רבים והוחלט באופן עקרוני - שר האוצר גם הצהיר זאת -
להגיע לאיחוד המטיח הישירים בצורה, שהאזרח יצטרך להצהיר
על מטיח פעם אחת בשנה לחלון אחד, ולשלם את הכספיה במקום אחד
בלבד. זה ימנע התרצצות מצד האזרח, יקל עליו לחשב את חשבון
מטיח, זה יקל גם על האוצר, ואולי גם יבדיר את בעיית נטל
המטיח על מטלם המט בצורה הרבה יותר ברורה.

אולם אין לנו אשליות. ענין זה
יקח מספר שנים, כי תהליך זה של אחוד הגביה כרוך בתכנון
אדמינסטרטיבי, בתחנון תחוקתי רב. ואני, בכל אופן, הייתי
מח מאד, אילו תוך 3-4 שנים היינו מגיעים לידי סדור זה.
מה שאנו מתכוונים לעשות בשנה הבאה הוא, לצעוד את הצעד
הראשון ולאחר את המטיח הישירים במובן האדמינסטרטיבי;
כלומר, כשח שיטנו היום באוצר אגף המכס והבלו הגובה את כל
מטי העקיפין - יוצר אגף שני ליגבה את כל המטיח הישירים.
יהיה מנהל לאגף זה ליקבע את מדיניות היבודה. הבצוע ייעשה
בצורה מחוזית. נחלק את הארץ ל-4 מחוזות, מקביל להחלטת
הממשלה על החלוקה האדמינסטרטיבית, ואחרי ארגון אדמינסטרטיבי
זה, נתחיל בארגון ממטי יותר.

וכאן יש מספר דרכים; דרך אחת שהציע

מר בז'רנו, להתחיל במיזוג הארנונה ומטי רכוש; יש דרך
שניה של הפרדה בין השומא והגביה; זאת אומרת שבכל מיזוג
יהיה מסרד גביה אחד, ויש ינוהלו החשבונות האישיים של
כל מילמי המט, והשומות שנועשות לעת עתה ביחידות שונות
ייעשו בכרטיס המרכזי של אותו מטלם. יש מספר דרכים כיצד
לגסט לענין זה. אני מקוה שתוך השנה נתחיל להפעיל
את הגשמת התכנית במלומה. יכול להיות שאט נצליח ונמצא
את הסיטה לאחד את הדברים האלה, אולי נבוא גם בהצעה
להכניס לתוך החבילה הזאת גם את מטי הרכוש של העיריות
במטרה לחסוך במנגוץ גביה.

מר בדר הזכיר עוד את בעיית

השכר המיוחד לעובדי ההכנסות באוצר. קשה לנו להביע
דעה על כך, אבל פקידי האוצר בודאי לא יתנגדו לזה.
ישנן ארצות בהן לפקידי האוצר יש מעמד מיוחד. באנגליה
פקידי האוצר נבחרים מתוך מסרדי האחרים.

משרד לקיבוצים ודמינסטרטיביים
 במשרד האוצר, חוק מיוחד נתנו כעמוד הסיכוי בחובות
 שחלקנו ית'ול, ונדמה לי שהם נותן הוכחה די טובה
 על הכיוון לקיבוצים ודמינסטרטיביים באוצר. עובדה היא
 שהרוב הגדול ל העובדים באוצר הם עובדי הגף ההכנסות.
 אך לנו מתכווצים גם לחסכון ביטוח גם הגף ההכנסות.
 הורדנו את התקן מטעם זה לעשות משתקד, והכוונה היא
 לא להקטין את ההכנסות, אלא להשיג את הקטוצים מתוך
 תהליך מתמיד ליעול, וזה אינו ניתן לעשות בצורה
 מהירה.

הקיצונו במכס יחידה מיוחדת
 של מרגון יטות העבודה, כלל יחידת תבטיל והקצוצים
 האלה לא יהיו על ח הון ההכנסות.

מר בניחורבסקי יטל בענין
 ההסברה. אני גם כן מדעה שיש הרבה מה לעשות בכיוון
 ההסברה, ברור כי בעיית המסיו הישירית לא קבלה טפול
 כראוי, ורבו מקוים במסך הינה להתחיל לתקן זאת.

מר בניחורבסקי יטל גם על
 בגף הפיקוח. יש כוונה להגדיל מסקנת את מספר העובדים
 בגף הפיקוח. זה אריך לעבור כל היני שלבים. יחידה זו
 קיימת רק ינה אחת, וכמו כן הוכיחה את עצמה בתור
 דוגמה, כפעם ה משונה יר האוצר מסר דבר תירבה לדו"ח
 של מקר המדינה, דבר אשר לא היה קודם, והוכן היעט
 על ידי יחידת הפיקוח.

אבל יש כוון גם בעיות, ואחת
 מהן - מה הן המסכיות ל הפיקוח. גדרן כלל הפיקוח
 זה אינו צמוד למסכיות ול הוראות וביצוע. זה יוצר
 מצב ק ה, כי מנהלי המגזים ינה חייבי לקבל את
 דעתו ל הפיקוח, כי הם אינם כוונים לו באופן ישיר.

מר בז'רנר הציג את בעיית
 המוסהים ליעול. ין זה כל כך פחות. מולם כיום נזירה
 נזירה ל יעול במרץ. גודלי חלק מסויים ין בזה גם
 למכון ליריון העבודה; מצד אחד הר עושה כנסות לענין
 זה, ומצד שני מכ יר קדוים ל מנהלי, אבל הוא מתרכז
 שטח התע ייתי ולא גיטת הדמינסטרטיביים מרדי.

יש מספר פייעלים פרטיים במרץ,
 אבל הם דורשים סכומים אבטסטיים. כדי ללמד מדו תהליך
 מסויים ביעול; הם דורשים 1000 לירות לחודש. מוין מצריך
 גם על עניני ה וצר להסתכל מנקודת מבט מסחרית, ומין ספק
 עתולי יתר היה להציד ת לוח של אלף לירות לחודש לשדם
 לירטה תמורה לכך, אבל מסור ליכוח עזה מוסד צבורי, ויש
 אורירה מסויימת, ומה יהיה אם מנהל כזה ל יצליח? בפני
 יינו בקורת בעמוד מוז?

גם להביט מומחים ליעול מחו"ל
 אין זה דבר קל. ין הו ר לכפות יעול על יף אחד. חכמתו
 על מוסחה ליעול היא בזה, שהונו מצליח ל כנע את היחיד
 שהידיעות הן שלו בלבד. אינני בטוח, אם נביט מוסחה
 מחו"ל לתקומה קצרה, הונו יתן לנו תוצאות רבות.

ט. בז'רנו:

תעשו בסיון, תקציבו 50 אלף
לירות למטרה זו.

סר אריאלי:

נתמנה עכשו נציג לירות המדינה
חדש; והוא רומה במפורט אחד
מתפקידיו העיקריים את בעיית היעול בממשלה.

אשר לזמן שחרור הנוסעים בנסל
ובשדה התעופה, בדמה לי שהעכובים הנגרמים אינם בגלל
משרד האוצר, אלא בגלל ריבוי הדמויות הממשלתיות בנסל
חיפה ובשדה התעופה בלוד. לנו אין שליטה בדבר.

ועדת לבון טיפלה בנסל חיפה
והחליטה למסור את כל השירותים בנוסעים ובמטענים בנסל
חיפה למכס. החלטה זו הובאה בפני עד התחבורה והוא ערער
עליה.

אשר לביטוח הלאומי, בכון שהיתה
כאילו דעה לחלק את המעסה בין אגף מס ההכנסה והמסוד
לביטוח לאומי בצורה, הביטוח הלאומי יגבה גם מס הכנסה
וגם ביטוח לאומי מהשכירים, ומס הכנסה יגבה גם מס הכנסה
וגם ביטוח לאומי מהעצמאיים. הנהלת האוצר התנגדה בחריפות
לענין זה. האוצר אינו מוכן להסיר מעצמו את האחריות
לגביית מס הכנסה מהשכירים, ולצערנו עוד מהוייח 50
אחוז מכלל ההכנסות של מס הכנסה. טוכס, שסס ההכנסה
חייב לקחת את הנסל בנחה על עצמו. איננו עושים זאת
מתוך רצון. דעת העובדים במשרד היתה, שמטעמים שכבייח
כדאי לדחות את הפעלת הביטוח הלאומי עד שמגבון מס
ההכנסה יהיה במצב שכבי כזה ייוכל לקבל עליו את העול
הנוסף. אבל החוק הוא עובדה, הוא מתחיל לפעול ב-1.4.54.
בתנאים אלה אין לנו ברירה אלא לקבל את המעסה הנוספת
על עצמנו.

מס ההכנסה לא יטפל בקטגוריות
מזומצטות של משלמי הביטוח הלאומי שאינם קיימים במס הכנסה,
כגון: גתמכים או עקרות בית שאינן משלמות מס הכנסה, אבל
יש להן הזכות להכלל בתוך המסגרת של הביטוח הלאומי. זאת
אומרת, שהביטוח הלאומי יקיים מגבון בפרד לספול בנותן
קטגוריות שסס ההכנסה אינו מעוגין בהן. מנקודת ראות של
מס ההכנסה.

ח. למדן:

לא ברור לי כיצד יתנהלו החשבונות
במשרד העבודה והגביה במשרד האוצר.

סר אריאלי:

גם כיום שולח המעביד גליון תשלום
למס ההכנסה בשני העתקים. המעביד
ימשיך לסלוח את הגליון בשני העתקים, אלא שבמקום שתי עמודות
תהיינה 3 עמודות, והעתק אחד ילך למסוד לביטוח לאומי.

סר רובין יאל, מדוע אינו רוצים לבטל
את השומה של מס ההכנסה של שכירים. כוונתנו היא להעביר
את הבקורת על מס ההכנסה מהשכירים על המעבידים; זאת אומרת,
להוציא חוליות שתקרנה במקומות העבודה ותדרכנה את המפעלים
לנכות את המס כראוי.

10.3.54 (י"ג כסלו תש"ד)
תקציב הוצאה-משרד הוצר

מר רובין שאל עוד על היעילות במכס, ובדומה לי שגם על זה כבר ענית. אני רוצה להוסיף רק שיש תלונות רבות על כך שבעל הסחורה או עמיל המכס צריכים להתרוצץ מפקיד לפקיד, ויש כ-15 סטדיות שונות של בקורת. אנו רוצים להגיע למצב - והתכנית כבר קיימת - ואנו מקוים שתוך שבועיים יפעילו אותה - שבעל הסחורה או עמיל המכס יבואו לחלון אחד, ימסור את המסמכים ויוכלו כעבור עתים לקבל את המסמכים במקום אחד, לשלם בקופה ולגמור את העניין.

מר רובין שאל עוד - מה היחס בין מספר העובדים במכס ובמס ההכנסה. אני חושב שהוט צודק. גם אנו חושבים שבמספר יחסי צריכים להיות יותר פקידים מוחכים במס ההכנסה מאשר במכס, מפני שזה אינו כל כך פשוט כפי זה נראה. המכס עוסק בהרבה תפקידים שאינם קשורים בגבייה, כגון: בקורת על רישיונות יבוא, תפקידים שונים שהמפקח על המטבע הזר מטיל עליו.

מה שבוגע לתיקי משלמי מס ההכנסה, ישנם כ-220 אלף תיקים של שכרים, אבל להרבה שכירים לא הספיקו לפתוח תיקים.

א. ציזלינג: גובים מס הכנסה מבלי לפתוח תיקים?

מר אריאלי: כן, כי בהרבה מלקות של מס ההכנסה ישנם פיגורים בעבודה. כשמדברים על הכנסות משכירים, זה דבר אחד, וכשמדברים על מספר התיקים, מדברים רק על מספר תיקים שניתחו.

מכיוון שהיינו רוצים להגיע פעם לשיטה, שלט בצטרך לבקר כל משלם מס כל שנה, אנו רוצים לעבור לשיטה של בקורת 20 אחוז מהשכירים, כי את השכירים אנו מבקרים פעמים, גם במפעל וגם במסד. אנו חושבים שאנו רשאים להרשות לעצמנו לקבל את הניכויים מהשכירים לאחר בקורת היחידות במועלים, ולטפל בכל שנה במספר סופי רק ב-20% מהשכירים.

מר רובין דבר על הסעיף בן 40 אלף לירות למוסחים ועבודת מחקר. אני רוצה להביא רק דוגמה אחת: הזמנו מוטחה, מר בלוח מנהל המחלקה הפיסקלית של האו"מ, והצעות על אחוד המסים, וכל הפעולות שאנו עומדים לנקוט בהן, הן תוצאה די ישירה מהמלצותיו. כך שאינני חושב שאפשר לטעון נגדנו במטה אחוז, שאיננו מוכנים לקבל עצות ולפעול לפיהן.

מר רובין נגע בשאלת הקפת משלמי מס. אנו עומדים בפני רביזיה שאנו קוראים לה בשם "בדק בית", שיעשה עלי ידי מס ההכנסה בשיתוף עם המוסד לביטוח לאומי, ישרד הפנים ומסד הבטחון. מבצע זה יעלה כ-350 לירות וחושבים להפעיל אותו בעזרת הג"א על ידי ביקורים מבית לבית כדי לקבל רשימה מושלמת של הלקוחות הפוטנציאליים של מס ההכנסה, הבטוח הלאומי וכו'.

במעשה כגון בקורת חריפה בעניין מס מותרות ומס סווייג. אני שותף לבקורת זו. מולם חוק מס מותרות הועבר בפברואר 1949 ואז היו חששות שהיבוא ילך

ויקטן, ולא היה ייצור מקומי רב של מותרות, וחשבו שצריך להטיל מס על המלאי הקיים בארץ; זאת נומרת - לקבוע את המלאי בכל חנות ולגבות את המס על המלאי הזה. העברת גביית המס מהקפוענאי ליצרן היתה קשה מאד ועדיין לא נסתיימה עד היום.

גם שם החוק, "מס מותרות" הקשה מאד על עבודת המחלקה, ולא רק משום זה שאנשיה טענו שאין אלה מותרות שעליהם מוטל המס, אלא פה יש עוד אלמנט אחר לגמרי - בגביית מסים מסוג מס מותרות מוכרחים להגייא בחשבון גם את קלות גביית המס. ישנם מצרכים שעליהם קל לגבות מסים. זה תלוי בצורת השיווק ל התוצרת. וישנם מצרכים שעליהם קשה לגבות את מס, כמו מוצרי עור, שמייצרים אותם הרבה יצרנים קטנים, והשליטה עליהם קטנה מאד.

מר לוז שאל - אגף הגבייה, מה פירושו? אגף הגבייה מטפל בגביית פיגורי מסים של יחידות אחרות.

מה שנוגע ליעול העבודה על ידי חדרי עבודה נוחים, אנו ערים מאד לעניין זה. אבל אילו ידעת במיזה תנאי דיוך נמצאים העובדים! אמנם חל שפור בשטח זה, אבל אין זה מספיק. נקשנו כסף מתקציב הפתוח למטרה זו, והם נקבל, בוציית אותו למטרה זו.

מה שנוגע להטצאת העתקי רשיונות מהעיריות, יש תכנית כזאת, וועדת שרף הציעה מספר אעדים בעניין זה. אבל אנו חושבים שאם נשתמש ביותר מדי מקורות של אינפורמציה, אנו עלולים לטבוע בים של אינפורמציה. ועדת שרף מטליצה שבכל משרד של פקיד שומא יהיה עוזר לאינפורמציה, שכמופן קבוע יטפל באנשיה החייבים במס, וגם בכיוון של קבלת ידיעות וחקירות.

ההצבעות תהיינה סחר. לא נצביע היום, כי חסריים חברים.

היו"ר י. גורין:

הישיבה בעולה.

הישיבה נועלה בשעה 13.16.